

ПРИРОДНІ УМОВИ ТА РЕСУРСИ ЄВРОПИ.

Очікувані результати НПД: учні характеризують особливості природи Європи, оцінюють ступінь забезпеченості регіону різними видами природних ресурсів, здійснюють необхідні обчислення для оцінювання забезпеченості окремих країн природними ресурсами, працюють з різними джерелами географічних знань.

Розвивальна та виховна мета: розвивати здатність до розуміння і використання простих математичних моделей(формул); формувати вміння аналізувати, виділяти істотні ознаки, порівнювати, узагальнювати, робити висновки; розвивати уміння працювати в групі, досягати компромісів; виховувати культуру спілкування, розвивати комунікативні здібності.

Тип уроку: комбінований.

Обладнання: підручники, атласи, фізична карта Європи, політична карта Європи, ресурси Інтернету.

Опорні та базові поняття: природні умови, природні ресурси, ресурсозабезпеченість, земельний фонд, рекреаційні ресурси, туризм.

Хід уроку

I. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ МОМЕНТ

II. АКТУАЛІЗАЦІЯ ОПОРНИХ ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК

Картографічна розминка (країни та столиці Європи)

Запитання. Наведіть приклад регіональних економічних об'єднань Європи. Які завдання вирішують органи ЄС? Поясніть, що необхідно для вступу України до ЄС. Назвіть завдання Ради Європи. Яка головна мета існування НАТО?

III. МОТИВАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ТА ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Вам відомо, що значну роль в економічному розвитку країн та їх міжнародній спеціалізації відіграють особливості їх природних умов та забезпеченість різними видами природних ресурсів.

Пригадайте, що таке природно-ресурсний потенціал території. Назвіть основні види природних ресурсів, які мають значення для здійснення господарської діяльності. Що таке ресурсозабезпеченість? Які способи обчислення ресурсозабезпеченості вам відомі?

Для того щоб зрозуміти природні передумови економічного розвитку Європи, проведемо дослідження природно-ресурсного потенціалу регіону.

Повідомлення теми, цілей і завдань уроку.

IV. ВИВЧЕННЯ НОВОГО МАТЕРІАЛУ

Робота в групах з підручником, картами атласу, ресурсами Інтернету

Завдання.

1) проаналізуйте забезпеченість одним з видів природних ресурсів (одна з груп — природні умови) Європи; 2) знайдіть дані про запаси даного природного ресурсу в

країнах Європи (2–3 країни) та обчисліть їх ресурсозабезпеченість одним із двох способів. 3) зробіть висновки про передумови розвитку певних видів господарської діяльності в країнах Європи, виходячи з їхньої забезпеченості природною сировиною.

МАТЕРІАЛИ ДЛЯ УЧИТЕЛЯ

1. Природні умови Європи

У рельєфі Європи переважають горбисті й хвилясті рівнини, гори розташовані переважно на півдні (Андалузські, Балканські, Апенніни, Альпи, Піренеї, Карпати) та півночі (Скандинавські). Найбільша рівнина — Східноєвропейська. Наявність активних вулканів (Ісландія, Італія). Сейсмічна активність на півдні. Основна частина Європи розташована в межах помірного кліматичного поясу, на півночі лежать субарктичний, а на півдні — субтропічний пояси. Кліматичні ресурси основної частини регіону достатні для продуктивної сільськогосподарської діяльності та виробництва електроенергії за допомогою альтернативних джерел (вітрової, сонячної).

2. Мінеральні ресурси

Досить різноманітні, але значною мірою виснажені, власних запасів недостатньо.

Вугілля: Німеччина (Рурський басейн), Польща (Верхньосілезький), Україна (Донецький), Росія (Підмосковний, Печерський). Нафта та природний газ: Росія (Волго-Уральська нафтогазонасна область, Північний Кавказ), Норвегія, Велика Британія (шельф Північного моря). Залізні руди: Росія (Курська магнітна аномалія), Україна (Криворізький басейн), Франція, Німеччина, Бельгія, Люксембург (Лотаринський); марганцеві руди: Україна (Нікопольський басейн). У Південній Східній Європі наявні родовища руд кольорових металів (ртуті, міді, вольфраму, свинцю, цинку). У групі нерудних корисних копалин найбільше значення має хімічна сировина, упершу чергу сірка, фосфати, калійні й кухонні солі.

3. Водні ресурси

Річкова мережа розгалужена, закономірне зменшення річкового стоку із заходу на схід та із півночі на південь. Найбільші річки: Дунай, Волга, Дніпро, Рейн.

Найбільша кількість озер у Північній Європі, на півночі Росії. Гірські райони Альп, Скандинавії, Балкан та Піренеїв мають високу забезпеченість гідроенергоресурсами.

4. Земельні ресурси

Загальна площа земельного фонду Європи становить близько 1 млрд га (без урахування островів). На одного європейця припадає до 1,3 га землі (це більше, ніж в Азії, але менше, ніж в інших регіонах). Найкращими земельними ресурсами забезпечені країни Північної Європи, у яких порівняно низька густота населення, а також окремі райони Росії. Близько половини земель належать до сільськогосподарських угідь. Найбільша частка оброблюваних земель у загальній площі сільськогосподарських угідь: в Україні — 78 %, Німеччині — 69 %, Польщі — 67 %, Франції — 61 %.

5. Лісові ресурси

В Європі лісами зайнято 1,02 млрд га (45 % від загальної площі). Лісистість по країнах неоднорідна та коливається від 0,3 % в Ісландії до 72 % у Фінляндії. У середньому на одного жителя Європи припадає 1,4 га лісу. Найбільші показники площі лісу на одну особу в Росії (5,5 га), Фінляндії (4,4 га), Швеції (3,4 га), Норвегії (2,6 га). За останні десятиліття площа лісів в Європі постійно збільшується.

В Україні — 0,2 га/особу (14 місце).

6. Рекреаційні ресурси

Надсприятливі умови для розвитку різноманітних видів туризму: пляжного, історико-пізнавального, релігійного, гірськолижного, грального, екологічного, оздоровчого, екстремального тощо. Європейський туристичний регіон посідає перші місця за кількістю туристичних відвідувань та за кількістю об'єктів Світової Спадщини ЮНЕСКО.

V. УЗАГАЛЬНЕННЯ І СИСТЕМАТИЗАЦІЯ ЗНАНЬ

Виступи груп. Обговорення результатів роботи

Проблемне запитання. Чи існує пряма залежність між наявніми природними ресурсами і рівнем розвитку окремих країн Європи? Доведіть свою відповідь, використовуючи конкретні приклади.

VI. ПІДСУМОК УРОКУ. РЕФЛЕКСІЯ

VII. ДОМАШНЄ ЗАВДАННЯ

1. Підручник, опрацювати § 5.
2. Повторити основні поняття та показники, що характеризують населення країни та демографічні процеси.